

Lēdurgas rokdarbu studijā Aģe cita citu motivē un atbalsta

Nedēļas nogalē rokdarbu studija *Aģe* sadarbībā ar Lēdurgas kultūras namu aicināja interesentus iesaistīties knipelēšanas meistarklasē un meistares Ingas Pētersones vadībā apgūt šo mežģīņu gatavošanas metodi. Pirms mēneša vairākas studijas dalībnieces devās uz audēju festivālu Polijā. Lēdurgas kultūras nama rokdarbu studijai šis ir trešais darbības gads, dalībnieces ar savu vadītāju Ingu Krūmiņu ir darbīgas, iesaistās dažādās aktivitātes, kaldina turpmāko pasākumu plānus un priecājas būt kopā.

Lēdurgā cilvēki ļoti kustās

Aģē apvienojušās 14 interesentes (gan audējas, gan adītājas un citu tehniku piekritējas) no Lēdurgas un apkārtnes, kā arī no kaimiņu pašvaldībām – Viļķenes, Vidrižu, Liepupes pagasta, arī Straupes puses. Arī pati vadītāja Inga brauc no Limbažiem. – *Lēdurga ir piesaistoša vieta. Man šķiet, daudz ko nosaka kultūras nama atmosfēra. Ilze Kļaviņa ir fantastiska vadītāja. Tas pats arī bibliotēkā, kur vadītāja Līga Rostoka ienākušos – kā bērnus, tā pieaugušos – burtiski apčubinā. Cilvēki savā vietā. Un Lēdurgā jau vispār ļaudis ļoti kustās*, – norāda rokdarbu studijas vadītāja, vērtējot Lēdurgas biedrību, iedzīvotāju rosmi un atsaucību dažādām aktivitātēm.

Jūlija pēdējā svētdienā Lēdurgas kultūras namā norisinājās knipelēšanas meistarklase. Tāda te rīkota arī pērn un atsaucība bijusi liela. I. Krūmiņai šī mežģīņu izgatavošana ļoti patīk, kaut varbūt nepadodas tik labi, cik gribētos. – *Ja kaut kas patīk, satieci štos cilvēkus*, – viņa apliecina. Savulaik nejausi iepazinusies ar Vācijā dzīvojošo tautieti Ingu Pētersoni, kura tur absolvējusi trīs gadīgo knipelēšanas skolu. Meistare, ciemojoties Latvijā, piekrita savās zināšanās dalīties ar citiem. Lēdurgā viņa ierādīja gudrības jau pieredzējušajām, bet *Aģes* vadītāja darbojās ar pavisam iesācējiem. Ja arī Limbažu pusē būtu interese par šo metodi, studijas vadītāja būtu gatava šeit organizēt vēl vienu meistarklasi. Kā nekā *Aģei* laimējās savā īpašumā dabūt vairākus knipelēšanas galdiņus. – *Ļoti aristokrātisks darbs. Pusi dienas var pārkārtot kociņus un pierēgulēt garumus. Rezultātā dienas beigās gan esmu noklipelējusi pavisam maz. Tas prasa laiku un pacietību*, – spriež meistarklases dalībnieces Skarleta un Iveta no Tautas lietīškas mākslas studijas (TLMS) *Rota*. Abas pirms tam bijušas vasaras nometnē Staiceļē un, mājās braucot, piestājušas Lēdurgā nostiprināt iepriekš apgūtās prasmes.

Mantojuma saglabāšana – daudzu roku kopdarbs

Jūnija sākumā vairākas *āģietes* kopā ar vadītāju Ingu devās pieredzes apmaiņā uz Polijas pilsētu Bjalistoku, kur norisinājās Polijas kultūras institūta rīkots 6. audēju festivāls. Tas bija Latvijas kultūras vēstnieces Sandras Zaļaiskalns piedāvājums, kam Lēdurgas kolektīvs labprāt atsaucās. Lēdurdzietes brauca kopā ar TLMS *Rota*, ar ko I. Krūmiņai sadarbība. Festivālā bija apskatāma ļoti skaista turienes tradicionālo aušanas tehnikas darbu izstāde, ko mūsu audējas sasaistīja ar patlaban (līdz 24. augustam) Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejā Rīgā skatāmo tekstildarbu izstādi *Pļava*. Tajā apkopotas visu Latvijas novadu amata meistaru tradicionālās tehnikās austās 200 segas, arī mūspuses audēju darbi, tostarp piecas josliņsegas no *Aģes*. – *Šīs tradīcijas mums ir tik bagātas un nu skatāmas vienuviet! Vidzemē raksturīgās šatieru, Kurzemē – ķēžu segas. Cik*

mēs esam līdzīgi! Visur cīnāmies par savas tautas daiļamata tradīciju saglabāšanu. Arī poļi tā dara, iesaistās attiecīgos projektos. Tur raksturīgi trizuļu stelēs darināti dubultaudumi, kuros ieaustas dažādas sadzīves ainas, piemēram, lauku sēta ar tās norisēm vai bišu stropi ar visām biitēm. Līdzīgi dara Latgalē. Poļu izmantotās dziju krāsas gan ir jestrākas. Fascinējoši, kā festivālā sievas, demonstrējot savas prasmes un tehniku, sarunājās un vienkārši auda “no galvas”, bez zīmējuma. Liela pieredze! – stāsta Aģes vadītāja. Pasākumā tāpat rādīts, kā tradicionālo tehniku apaudzē un veido jau kā mākslu. Arī tā var saglabāt kultūras mantojumu. – Viens ir tad, kad aud mājās, savā lokā, bet pavisam kas cits – redzēt, kā citi strādā. Guvām ļoti daudz iespaidu. Kad būsim pabeigušas savus iecerētos darbus, izmēģināsim poļu tehniku.

Aģes vadītāja uzsver, ka Polijas brauciens apstiprināja – ja reiz ir sava studija, tad savā novadā raksturīgais (Vidzemē šatiera un josliņsegas) ir jāsaglabā. Protams, tas neaprobežojas tikai ar aušanu, jo pašam jākrāso dzija. – *Labi, ka mums blakus ir uzņēmums «Limbažu Tīne». Tā ir ļoti liels balsts rokdarbniekam. Tur tiec apčubināts, viss tiek iedots un pastāstīts. Mums ir paveicies ar savu kopienu*, – uzsver sarunbiedre. Arī Vidzemes lībiskā kultūrtelpa veicinājusi, tā teikt, pārnovadu ciešāku sadarbību un vienošanos, mazinot novadu striktās robežas. Vidzemes lībiskās kultūrtelpas vadītāja Lolita Ozoliņa, Pāles folkloras kopas *Malībīeš'* vadītājs Reinis Druvietis un citi aktīvie šo sadarbību un draudzēšanos ir tikai veicinājuši. Augustā kultūrtelpas dalībnieki iecerējuši sanākt kopā pie Andreja Kovaļova viņa z.s. *Paldaži* Limbažu pagastā. – *Viņš ir liels savas vietas patriots, interesanti atspoguļo tās vēsturi. Un šādi cilvēki aizrauj arī citus*. Inga par piemēru min jūlija sākumā Pabažos notikušo jostu aušanas meistarklasi, kur plecu pie pleca strādāja dažādas meistares, arī Limbažu 9 arodu pārstāves. – *Veidojās brīnišķīgs kopdarbs, lai zināšanas nestu uz āru. Lai kaut ko saglabātu, vajadzīgs lielāks spēks, vairāk roku. Sadarbojoties paveras arī vairāk un plašākas iespējas*.

Aktīvas izstāžu dalībnieces

Pļava pagaidām ir lielākā izstāde, kurā *āģietes* ar saviem darbiem piedalījušās. Pavasarī viņu josliņsegas bija skatāmas izstādē *Siguldas novada jostīnsegu raksti* Kārļa Ulmaņa piemiņas muzejā *Pikšas* Dobeles novadā. – *Tas ir skaists projekts*, – vērtē I. Krūmiņa, stāstot par šīs izstādes sākumu – TLMS *Krimulda* vadītājas Lailas Šteinbergas projektu *Tā top jostīnsega*. Pēc viņas iniciatīvas 2022. gadā jostīnsegu aušana Siguldas novadā rakstainā audu ripsa tehnikā iekļauta Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma vērtību sarakstā. Smiltenes novada muzejā Mēru muižā nesen atklāta plaša mākslas un amatniecības izstāde

Lēdurgas kultūras nama rokdarbu studijas *Aģe* dalībnieces audēju festivālā Polijā. Studijas vadītāja Inga Krūmiņa – vidū

Knipelēšanas meistarklase. No kreisās – nodarbības vadītāja Inga Pētersone

Darbs (tā ir daļa no vērienīgās tematisko izstāžu triādes *Dievs. Daba. Darbs.*), kurā skatāms arī *Aģes* rokdarbnieču veikums. – *Kur mūs aicina, tur piedalāmies*, – apliecina I. Krūmiņa, apsverot idejas nākamajām aktivitātēm. Decembrī, kā ierasts, rokdarbnieces veidos izstādi arī pašu mājās – Lēdurgas kultūras namā. Studijas vadītāja iecerējusi uz Lēdurgu uzaicināt vēstures pētnieci Guntu Degi, kura lasa lekcijas par sadzīvi senatnē, īpaši arheoloģiskajiem tērpiem un rotām. Inga nesen noklausījies viņas lekciju un juties aizgrābta.

Aģe dibina arī savas tradīcijas. Piemēram, janvāra sākumā notiek Zvaigžņu deķu vēdināšana, uz kuru šoreiz ieradās vismaz simts interesentu – Lēdurgā pulcējās septiņas rokdarbu studijas, tostarp Viļķenes kultūras nama aušanas pulciņš *Katriņa*. – *Viļķenietes ieinteresējās par jostīnsegu aušanu. Par to priecājos. Sarunājām, ka tad, kad viņas savus darbus būs pabeigušas, rādīšu šo tehniku arī Viļķenē. Tas ir svarīgi – dalīties prasmēs arī savā apkaimē. Pamats būs ievādīts, un tad katrs tālāk var attīstīt savu manieri, izraudzīties savas krāsas un tā tālāk. Arī šajā augustā Aģes dalībnieces turpinās apgūt dzijas krāsošanu, izmantojot augus un to daļas. Šoreiz meistarklase tiks rīkota pie vienas no dalībniecēm Bīriņos. – Augi mums ir mainījušies, bet cenšamies šīs prasmes uzturēt “dzīvas”, lai meitenes mācētu paveikt vismaz vienkāršākās lietas ar to, kas mūsdienās pieejams. Arī tās ir mantotas prasmes*, – teic Inga. Starp citu, no augiem iegūstamas ļoti skaistas krāsas, turklāt tāda dzija nesakrāsojas.

Iespēja būt kopā

Darbošanās rokdarbu studijā ir iespēja būt kopā. Te gaidīti arī tie, kuri vēlas noaut varbūt tikai vienu darbu. – *Protams, visi skrienam, jo ir dažādi pienākumi. Pa nedēļu meitenes austuvē strādā, kad katra*

tiek, bet ceturtdienās, kad arī pati tur esmu, šķiet, ierodas visas. Arī dalībniece, kurai darbs beidzas vēlu. Viņa ar savu adīkli atnāk un kaut pāris stundu pavadām kopā. Ceturtdienas mums ir garas, bet ļoti jaukas un piepildītas, – stāsta I. Krūmiņa. Liels ir prieks, kad no stellēm tiek izņemti gatavie darbi – gandarī, ka trīs gados uzkrāta pieredze un gūtas prasmes. Patlaban audējas virzās uz mērķi – katrai, kura to vēlas, uzaust pašai savu arheoloģisko tautastērpu. Krekli pērnvasar jau uzšūti. Līdz rudenim jāsadarina arī celu jostas.

– *Mums ir jauks kolektīvs – viens otru papildinām. Cita citu motivējam un palīdzam*, – teic studijas dalībniece Sandra Zvidriņa, piekrītot, ka aušana ir meditatīvs process. Ja pārņemis satraukums, piesēžoties stellēm, tas tiek noņemts. Lauma Špate novērtē, ka došanās uz austuvi ir iespēja tikt laukā no mājām, būt citā vidē un justies vienotai ar pārējām studijas dalībniecēm: – *Visām mums ir līdzīgas intereses, ir, par ko parunāt. Iepriekš nebiju audusi, bet nu jau būs divi gadi, kopš to daru. Patīk un kārojas aust. Lauma pirmo noauda lakatu, tad vēl vienu un nu jau viņas kontā ir arī citi darbi, tostarp trīs segas. Patlaban viņa strādā pie lakatiem. Sandra pačukst, ka viņu motivē mērķis – nākamo Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētku gājienā doties pašai savā arheoloģiskajā tautastērpā.*

Līga LIEPIŅA

Autores un studijas «Aģe» albuma foto

Projektu finansē
Mediju atbalsta
fonds no Latvijas
valsts budžeta
līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta
«Personības spēks» īstenotāja –
SIA «Izdevniecība Auseklis».
Projekta Nr. 2025.LV/RMA/1.6.1/018